În ultimă analiză

"Cauza profundă care a determinat,
<u>în ultimă analiză,</u> trecerea de la politeism la
monoteism, a fost procesul de unificare a vieţii
economice, structurii etnice şi a organizării
social-politice."
B.Martin-Zeii şi religiile

"Adevărat, să ştiţi că a căzut o piatră din cer, mică era la vedere, dar grea la ridicare , cât nu putea să o ridice nimeni, atunci.Prea sfinţitul, patriarhul sfintei cetăţi a Ierusalimului şi a toată Palestina a adunat toţi Mitropoliţii şi Vlădicii, şi au făcut rugăciuni şi denii cu cântări sfinte, trei zile şi trei nopţi; atunci veni un glas din cer zicând:<<Luaţi piatra cu blagoslovitele mâinile voastre şi o desfaceţi!>>Şi dacă o desfăcură aflară într-însa aceste Dumnezeeşti cuvinte scrise şi zicând:<<Iată, v-am dat aceste epistole mai întâi şi tot nu v-aţi întors de la fărădelegile voastre;nici nu v-aţi pocăit precum v-am poruncit, nici nu aţi ascultat cuvintele mele cele sfinte.Pentru aceasta am trimis asupra voastră limbi păgâneşti de v-au robit fără milă şi tot nu v-aţi pocăit de faptele voastre cele rele şi spurcate şi nu veniţi la calea cea dreaptă şi cuvintele Sfintei Scripturi nu le ascultaţi.Şi v-am zis:că cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece, iar cel ce va fi făcut bine, acel om nu va pieri, iar pentru păcatele voastre trimis-am asupra voastră ierni grele, geruri şi vânturi mari, trăznete şi ploi groaznice fără de măsură, încât au ieşit apele din matca lor şi foamete v-am trimis şi moarte în dobitoacele voastre şi cutremure mari de pământ şi multe semne v-am arătat ca să cunoaşteţi că este mânia mea asupra voastră pentru răutăţile voastre, păcătoşilor şi pângăriţilor ce sunteţi voi.Iar voi nu cunoaşteţi că v-am dat multă pâine şi vin şi miere întru saţul vostru şi tot nu vă lăsaţi de faptele voastre;pentru aceea vrut-am să pierd pe toţi oamenii de pe faţa pământului...>>"

Când stai să judeci bine faptele, adevărul o să-l găseşti, întotdeauna, undeva pe la jumătate.Poate că de aceea se şi spune că el este miezul lucrurilor, nu?

*
* *

...Eram prea tânăr când a plecat prima expediţie, nu aveam încă răbdarea meditaţiei şi nici ştiinţa evitării extremelor.Ca pe toţi uşuratecii, ideea Intervenţiei m-a entuziasmat;ce putea fi mai frumos, mai înălţător decât să propagi civilizaţia, să aduci altora bunăstarea şi progresul.Când Ail-mih mi-a luminat mintea era deja mult prea târziu.

- Multe greşeli am făcut şi noi!spunea bătrânul.Ne-am cramponat prea mult de poziţiile vechi, conservatoare.Ni se părea că lumea e fericită şi mulţumită.Dar n-am ţinut seama şi nu v-am înţeles pe voi, tinerii, mereu dornici de nou, de schimbare.Era bine, dar voi vroiaţi şi mai bine.Va-ieh a înţeles;s-a pus în fruntea voastră şi iată opoziţia ...Nu eraţi organizaţi, nu ştiaţi ce vreţi, o gloată informă stăpânită mai mult de instincte.Însă eraţi şi mulţi fanatici, iar Va-ieh mândru şi ambiţios;îi trebuia totul deodată şi repede...

- Aici Marele Arhan se opri, obosit parcă de aducerile aminte.Eram puţin uimit.Nu-l ştiam pe bătrân ca fiind un mare orator, dimpotrivă chiar, dar iată că reuşi să mă ducă în vremurile acelea, ce-mi păreau atât de îndepărtate.

- N-aţi încercat nimic?l-am întrebat.Există o Adunare, un for decizional, reprezentaţi totuşi autoritatea supremă.

- Aceasta a fost Intervenţia, "măreaţa" idee civilizatoare:o meschină speculaţie politică.Ea a dat un ţel opoziţiei şi i-a permis lui Va-ieh luarea puterii.Păru că înţelege într-un târziu şi întrebarea mea. Zâmbi şters.

-Sigur că ne-am împotrivit, am încercat totul.În Consiliul Restrâns aveam majoritatea, dar în Adunare erau tinerii;tinerii şi înflăcărarea lor gratuită.Le spuneam că nu e nici măcar moral ceea ce vor să facă, nimeni nu le dă dreptul de a se juca printre destinele altora, dar îmi râdeau în nas, găsindu-mi mereu contraargumente "ştiinţifice"."Lumea este albastră", spuneau ei, "nu va tinde niciodată spre bine fără un ajutor din afară, chiar dacă la început va fi greu şi dureros pentru ea .Oare nu tot aşa chirurgul umple de suferinţă pe bolnav pentru ca mai apoi să-l salveze?"Combinarea cuvintelor a fost o artă în care n-am strălucit de loc!şi Ail-mih, marele Arhan clătină din cap cu amărăciune.

*

* *

"...şi iată că vă zic că, de nu vă veţi pocăi, lua-voi roadele de pe pământ, pentru păcatele voastre şi pomii voştri se vor usca şi vitele nu vor da rod mult;apoi voi lua apele de pe suprafaţa pământului;după aceea să ştiţi că în munca iadului vă veţi munci în veci, că v-aţi făcut răi, zavisnici, mincinoşi, şi nu vă iubiţi unul pe altul, şi vecini pe vecini purtaţi pizmă şi de răul altuia vă pare bine şi vă înşelaţi unul pe altul, că Eu v-am dat lege sfântă, iar voi, răilor, nu o păziţi şi nu ascultaţi de poruncile Mele cele sfinte şi de aceea voi să judec pe toată lumea şi voi da fiecăruia după faptele sale, iar cine va fi făcut bine, pe acela îl voi pune la dreapta Mea şi îl voi trimite în rai de va moşteni acolo pe veci, iar acei care vor fi făcut rău voi grăi lor:duceţi-vă, blestemaţilor, în focul cel de veci nestins, în muncă şi în viermii cei neadormiţi, unde este gătit locul vostru, cu diavolii, cu pîgânii şi cu făcătorii de rele!"

*

* *

De mult voiam să-i pun bătrânului o întrebare, stupidă la prima vedere, dar teribil de actuală în esenţa ei.Nu reuşeam însă niciodată să-l găsesc într-un moment favorabil şi-mi era teamă de răspunsul lui.Încercam să-l prind descoperit şi să-l înghesui în colţul sincerităţii fără oprelişti.Iar pentru asta îl provocam la discuţii, îl puneam să-şi amintească şi să povestească despre orice, din trecut bineînţeles.Aşa am adus vorba şi de celebrele "texte directoare".Textele de propagandă(17 dosare imense) fuseseră alcătuite în timpul primei expediţii de un grup de reputaţi lingvişti condus Ril-gav, o somitate în materie. La vremea lor provocaseră chiar un mic scandal de care marele Arhan îşi amintea cu plăcere, doar avusese şi el un rol de jucat.

Nervos şi agitat, mereu dornic să se impună, Va-ieh recurse la arma criticii, urmând dictonul:"Nu există lucru perfect, trebuie să aibe şi defecte!"Şi în prima şedinţă luă cuvântul:

- De ce limbajul textelor este aşa de...ciudat, întortocheat, dezlânat?Înşeleg, destinatarul, intelectual vorbind, nu se ridică la un nivel la care să i te poţi adresa nici măcar la obiect!Totuşi!Vorbăria asta.... Demonstrativ, luase un dosar şi-l aruncase jos.Roti privirea tăioasă asupra auditoriului apoi continuă:

- Ca şef al acestei expediţii cer anumite explicaţii.V-am pus la îndemână timp, mijloace, fonduri! Şi rezultatul?...Toţi se întoarseră atunci spre Ril-gav, singurul în măsură să dea replica adecvată.Acesta înţelese mesajul mut al celorlalţi şi reacţionă în consecinţă.Plescăi din buze, după un vechi şi urât obicei şi încet de tot se aplecă şi ridică dosarul azvârlit (întâmplător)lângă scaunul lui.Abia apoi răspunse sacadat şi rece:

- Limbajul textelor este conceput la nivelul lor de dezvoltare.Este abscons pentru a deruta şi intimida pe mediocri, pentru a pregăti astfel cristalizarea elitelor.Repetiţiile, intenţionat exagerate au menirea de a înrădăcina ideile şi din nou, pentru a deruta.Indivizii derutaţi(egal nehotărâţi)sunt mai uşor manevrabili, deci se vor încadra mai uşor în sistem.Modul de exprimare grăbeşte spargerea graniţelor existente şi facilitează mai justa împărţire a oamenilor şi concepţiilor, exact ceea ce preconizează programul intervenţiei noastre.Aşadar, timpul, mijloacele şi fondurile nu au fost irosite!

- N-am fi cheltuit nimic dacă îi lăsam să se descurce singuri, atacă atunci Ail-mih, neputând lăsa să-i scape prilejul.Va-ieh ripostă imediat:Universul trebuie stăpânit, altfel nu ne-am mai numi fiinţe raţionale;iar ca să-l stăpâneşti acţionezi asupra lui, îl transformi."Ei"(aparţin Universului)sunt

nişte sălbatici, dar poate cândva ne vor fi folositori şi deci trebuie să-i ajutăm să evolueze.Asta facem:îi ajutăm!

- Pe noi o să ne ajute cineva?susţinu bătrânul ceea ce mai spuse şi altă dată.Prea aducea cu o proorocire ca să-l cred, însă mi-am dat seama că venise Momentul.Nu l-am lăsat să treacă.

- Mare Arhan!am început eu solemn, ce rost mai are să continuăm.Lumea noastră nu mai există, s-a sinucis stupid şi brusc.Ai fost printre cei ce s-au opus proiectului de intervenţie şi m-ai convins şi pe mine de absurditatea lui.De ce tocmai noi, acum, când ceilalţi nu mai sunt, de ce tocmai noi să ne chinuim să-l ducem la capăt?

Ail-mih a zâmbit.Un zâmbet amar, obosit.

- Până acum n-am reuşit niciodată să-mi explic exact ceea ce se înţelege prin "civilizaţie".Credeam că-i un cuvânt bun numai să producă entuziasm, un balon mare şi frumos, dar atât de gol pe dinăuntru...

- Iar acum?l-am întrerupt nerăbdător.

- Acum noi doi şi cuşca asta zburătoare suntem toată civilizaţia care a mai rămas.Trebuie să o lăsăm cuiva care s-o înţeleagă sau care odată şi-odată va şti s-o înţeleagă."Ei"sunt singurii pe care îi cunoaştem, "ei", sălbaticii de pe planeta apelor albastre.Mecanic, fără să se oprească din vorbit, a luat de pe masă un dosar cu texte.Al şaptesprezecelea, ultimul.

- Proiectul?Va-ieh a încercat să-i unească în jurul unei entităţi supreme, al unui singur zeu, un Dumnezeu puternic, violent şi temut, chiar simbolul lui, un Dumnezeu al forţei, al dominaţiei şi al supunerii oarbe..., teroare şi brutalitate...

"...şi să ştiţi că de acum înainte nu voi mai trimite alte epistole şi când nu vă veţi aduce aminte, deschide-voi porţile cerului şi voi da ploaie de foc, de vă voi arde de vii de pe faţa pământului..."

S-a oprit, a închis dosarul şi şi-a trecut mâna peste faţă, gestul lui reflex prin care-şi aduna ideile şi le ordona dându-le coerenţă.

- Tu!(Ştia că nu mai are mult de trăit!)Nu vei urma acest proiect!Păstrează partea bună:uneşte-i pe oameni!Dar uneşte-i în jurul altui Dumnezeu, un Dumnezeu al iubirii şi înţelegerii.Glasul îi tremura şi ochii i se înceţoşară.Marele Arhan plângea, dar măreţia din vorbele lui, ilară în alte împrejurări, răscolea totul în jur.Ştiu că pare ciudat, paradoxal, dar sentimentul acesta, imposibil de definit, iubirea, este singura trăsătură prin care se remarcă şi se demarcă o fiinţă raţională!Şi-a trecut încă o dată mâna peste faţă şi continuă:asta va fi expediţia Ta de intervenţie:iubeşte-i pe oameni şi fă-i să iubească!Mă uitam la el şi încercam să-mi birui emoţia.Ail-mih.Fostul războinic falnic şi neînduplecat, acum un bătrân chircit şi neputincios.Dăduse tot din el;tot ce avea el mai bun.

...Am coborât pe malul unui râu şi bătrânul muri în acceaşi zi.Tot în aceeaşi zi am întâlnit primul grup de oameni.Am plecat cu ei...Peste trei ani aveau să mă răstignească!

*

* *

"Filozoful"îşi scoase nasul din hârtii, un nas mare, încovoiat cu un neg maroniu cocoţat în vârful lui.Gurile rele spun că acest nas ar fi cel mai perfecţionat detector de alcool şi afaceri murdare, neavând concurenţă pe trei continente.Dar aceleaşi guri rele sunt însă obligate să recunoască în "Filozof"pe cel mai bun redactor din oraş.Ziarul i se vinde ca pâinea caldă şi ideile lui, poate şi din snobism, ajung fulgerător subiecte mondene.

- E o teorie trăznită, însă mie îmi place!Sunt însă şi unele stridenţe.Îl fixă lung cu privirea, dar tânărul din faţa sa continua, absent, să învârtească între degete paharul cu sifon.Uite, de exemplu..."Arhan", cel mai amărât lingvist ţi-ar demonstra că arhanghel vine din grecescul "arhanghelos", însemnând aproximativ "mai mare printre îngeri"!Anghelos-angel-înger, nu?

Tânărul blond nu răspunse.Continua să se joace cu paharul.Puţin iritat, "Filozoful"îşi pipăi negul din vârful nasului,

- Nu era necesar să fantazezi că ar avea rădăcină etimologică într-un titlu de nu ştiu ce ordin cavaleresc al nu ştiu cărei civilizaşii.Ca şi numele proprii Iehova, Gavrilă, Mihail, toate îşi au originea lor, alta decât cea pe care o propui dumneata!O nouă pauză în care mai mult de stinghereală decât de poftă redactorul dădu pe gât "o sută" de coniac.Nu primi nici un răspuns.

- La urma urmei n-o să-ţi placă nici ideea că fără un Christos-Robinson cosmic, omenirea ar fi rămas într-un stadiu de barbarie.Cititorii au şi ei vanitate, ce naiba?..."Filozoful" se întrerupse, căci tânărul ridică privirea.Dar nu spuse nimic.E bine să demitizezi, e chiar la modă şi apoi astăzi lumea nu mai poate şi nici nu mai vrea să fie prostită şi..., brusc ziaristul îşi dădu seama că începe să se încurce.

Vru să se reculeagă, să-şi ordoneze ideile, dar nu avu timp.Tânărul se ridică de la masă şi îşi strânse hârtiile.Vorbi!Egal şi fără inflexiuni:

- Am să vă răspund tot cu o întrebare!Una singură!Spuneţi-mi, însă, de unde vine grecescul "arhanghelos"?La fel de calm se întoarse, şi ieşi.

*

* *

..."Filozoful"l-a revăzut mult mai târziu pe tânăr.Avea acum plete lungi, bărbiţă şi purta o haină albă ce-i ajungea până la pământ.Era pictat sus, în pronaosul bisericii unde redactorul intrase întâmplător. Din ochii albaştrii, măiestria pictorului făcuse să iradieze o lumină superbă, plină de bunătate şi blândeţe. Dar "Filozoful nu văzu în ei decât dispreţ!

MARINESCU CRINU-EMILIAN

noiembrie 1988